Менгуза мешкала в глибокому дуплі старезного кедра. Це була стара непальська куниця — володарка деревного поверху мішаного лісу. На вітах високих дерев вона почувалася так вільно і впевнено, наче мала крила. Подовжене гнучке тіло Менгузи разом з хвостом було трохи довше за метр, при цьому на хвіст припадало дві третини довжини її тулуба. Яскравим і строкатим забарвленням обдарувала природа куницю: груба лискуча шерсть верхньої частини її голови, лап і хвоста була чорно-бурою, спина — темно-жовтою, груди — золотаві, а підборіддя — чисто-біле. Але навіть у променях сонця, коли Менгуза причаювалась, витягтись уздовж товстої кедрової гілки, вона так вливалася із коричневим кольором деревної кори, що ставала непомітна. Довгі стрункі лапи Менгузи мали світлі гострі пазурі, які допомагали їй прудко вилазити на дерево, навіть на таке, яке не мало кори.

У лісі стояла та благодатна пора, коли чотириногі відпочивають від мошви та спеки. На землі лежав перший сніг, але то ще була не зима: приємно пригрівало сонце, пахло прив'ялими травами і смоляною корою, співали, наче влітку, дубоноси. Схоже було, ніби природа мліє під ласкавим промінням осіннього сонця. Маючи вдосталь їжі, відпочивали хижаки. Безпечно сновигали довірливі й грайливі білки. Лініво рилися в землі кабани. Насувалися сутінки. Крізь потемнілі віти кедрів прозирав червоно-золотий клаптик неба, але життя в лісі не завмирало: на зміну денним мешканцям лісу з'явилися нічні — заєць, білка-летяга. Та й Менгуза більше любила полювати вночі. Вилізши з теплого гнізда, вона спустилася на землю і великими стрибками попрямувала на північний бік сопки. Тут ріс густий смерічник. З нижніх усохлих гілок звішувалися сизі бороди лишайників, улюблена їжа кабарожок — маленьких безрогих оленів.

Менгуза довго бігала кабарожачими стежками, нюхала землю, шукала свіжі сліди. Нарешті, знайшла й помчала навздогін. Не чуючи небезпеки, кабарожка скубла лишайник. Стрибала на хмиз, походжала по стовбурах повалених вітром дерев. Зачувши шурхіт, кабарожка

нашорошилася. Побачивши ворога, вона метнулася, мов стріла, у протилежний бік. Як легко і граціозно бігла кабарга, тікаючи від небезпеки! Птахом перелітаючи через кущі заввишки з людину, поспішала вона до знайомого гаю, сподіваючись заховатись у його непролазних хащах. Вловлюючи тонким нюхом свіжий слід, летіла за нею навздогін Менгуза. І хоч кабарга бігла значно швидше від Менгузи і стрибала вище й далі, відстань між ними після тривалого переслідування почала скорочуватися. Знесилівши, кабарга спустилася до схопленого морозом джерела й забігла у вітровал. Тут і наздогнала свою жертву Менгуза. Коли б кабарожка не була недужа, можливо, в неї і вистачило б сили втекти від куниці, але недавня хвороба знесилила її.

Вбивши кабаргу і наївшись, Менгуза затягла рештки жертви під вивертень, потім схопила снігу, вдовольняючи спрагу, і повернулася до гнізда. Три ночі ходила вона до своєї здобичі, впоратись із якою допомогли їй колонки і всюдисущі сойки.

Неподалік гнізда Менгузи, біля струмка, стояла крихітна хижка мисливця Усова. Заввишки вона була трохи більша зросту людини, тому кожен, входячи, мусив згинатися, а потім проштовхуватись у вузькі двері. Маленьке підсліпувате віконце ледь освітлювало просту обставу мисливського житла: піл, застелений ялиновим гіллям і сухим куничником, залізну пічку в кутку і крихітний столик, завалений шматками сухого хліба, немитим посудом, стріляними гільзами. Біля хижки стояв лабаз — немудрящий поміст із кількох жердин, закріплених на деревах, що прикривали його від снігу. На лабазі мисливець зберігав хліб, цукор, крупу та м'ясо. Поряд лежав лантух із сухими шкурками білок та колонків. Прокидався Усов рано, затемна ходив до джерела по воду, готував сніданок — незмінний куліш і чай. На чотири боки від хижки пролягли у глиб лісу путики — второвані в снігу стежки. На них були розставлені кулемки, замасковані гіллям капкани. За день усіх пасток не обійти, та мисливець цього й не прагнув. У кулемки та капкани попадали найчастіше колонки та норки, але траплялося, мисливець виймав з них і коштовнішу здобич — соболя. Добутих звірків він приносив у хижку, знімав з них шкурки, висушував на правилках.

Більчаче м'ясо їв сам, а тушки колонків розрубував навпіл і клав у кулемки. Виходило, що колонки ловляться на колонків. Спочатку білок було багато. Усов приносив їх по два десятки за день. Потім здобич зменшилася до трьох-чотирьох звірків.

Менгуза теж полюбляла білок. Знайшовши гайно, вона пролазила всередину і хапала сонну хазяйку. Але з певної пори полювання на білку перестало бути вдалим: нечасто став зустрічатися цей раніше звичайний для тутешніх місць звірок. Зникли й кабарожки.

Якось, перетинаючи путик, Менгуза надибала на колонка, який щойно потрапив у пастку. М'ясо рудого звірка з відразливим запахом мускусу її звичайно не приваблювало, але Менгуза була така голодна, що незабаром од колонка лишилася тільки передня частина, привалена колодою. Після цього випадку Менгуза часто завертала до путика, якщо лови її були невдалі. На путику завжди можна було вгамувати голод коли не невдахою-звірком, то приманкою, яку Менгуза навчилася безпечно для себе витягати з пасток.

Розпачу мисливця не було меж. Він то ставив на Менгузу великий капкан, то ходив її слідами, сподіваючись зустріти й підстрелити нахабну злодюжку. Але кожного разу траплялося так, що поставлений на Менгузу капкан спускали інші звірі, а вистежити і наздогнати куницю, яка за ніч проходила близько двадцяти кілометрів, Усову було несила.

Якось мисливцеві пощастило підстрелити біля самісінької стежки двох косуль. Підвісивши їх на дерево, він хотів приберегти здобич до свого виїзду з лісу. Але через тиждень побачив, що одна з кіз добряче погризена куницею. Кленучи непрохану гостю, Усов приніс капкан, поставив його під початою косулею і притрусив кізячою шерстю. Щоб куниця капкан далеко не затягла, він прив'язав до нього дротом поліно.

Відлежавшись після ситної трапези, Менгуза попрямувала до косуль. Була тиха ніч. Ліс заливало місячним сяйвом. Добре було видно вчорашній слід. Нечутно стрибаючи з вивертня на вивертень, Менгуза пробиралася до чужої здобичі. Ось і косулі. Підвішені за голови до нижньої гілки дерева, вони були недосяжні для колонків і вовків, але від ведмедів і куниць здобич не Сховаєш. Легко здершись на Дерево, Менгуза стрибнула на ту косулю, яка була ближче, і, вчепившись у неї пазурами, заходилася вечеряти. Наївшись, вона скочила на землю і потрапила задньою лапою в капкан. Відчувши під п'ятою залізо, Менгуза блискавично метнулася убік, але зубці капкана встигли стиснути один з її пальців. Рвучко повернувшись, хижак люто накинувся на "ворога", але капкан тримав міцно. Тоді Менгуза поповзла, тягнучи за собою цю незнайому їй жорстоку річ. Знесилівши, вона відпочивала на снігу, а потім знову продовжувала повзти. Коли полінце чіплялося за вивертні, куниця оберталася, скаженіючи, гризла капкан і знову тягла його на косогір.

Всю довгу ніч Менгуза невтомно боролася з ненависним "ворогом". Затиснутий палець задерев'янів і втратив чутливість. Тоді Менгуза відгризла його й поспішила сховатись у своєму гнізді.

Обійшовши путик, Усов вирішив перевірити пастку. Ще здалеку він побачив, що капкана немає. Зрадівши, мисливець заквапився по сліду Менгузи, сподіваючись незабаром догнати і вбити її. Як же засмутився він, коли, спустившись схилом, знайшов капкан із затиснутим у ньому пальцем куниці. Повернувшись до косуль, мисливець знову прилаштував сюрприз для нічної злодюжки, але Менгуза більше не з'явилася.

Поранена лапа заважала їй ходити на далекі лови, і вона час од часу обходила путики і "збирала данину" з мисливця. Чимало з'їла куниця дармових колонків. Усову урвався нарешті терпець, і він вирішив будь-що вистежити і вбити кляту куницю. Він 8нав, що коли Менгузу і пощастить вистежити, то вона не полізе на дерево, а спробує втекти по землі. Загнати ж її на дерево може тільки собака. Довелося йти в село

по лайку. Тепер на полювання Усов ходив із Більчиком, ведучи його із собою на шворці. Не кожен собака вміє ходити в лісі на повідку. Але Більчик був 8віровим псом.

Якось, оглядаючи вранці свої пастки, Усов помітив, як у хащах майнула Менгуза. Швидко відв'язавши Більчика, він показав йому рукою напрям. Більчик догнав куницю і мало не схопив її за довгий хвіст, але промахнувся, а Менгуза тим часом здерлася на високий кедр і зачаїлась у його густому верховітті. Підкликавши голосним гавканням до кедра мисливця, Більчик закрутився довкіл дерева, задираючи вгору морду, і нетерпляче заскавучав. Обійшовши кедр і пильно оглянувши кожну його гілку, Усов так і не побачив куницю. "Нічого, тепер ти від мене ніде не дінешся!" —вголос промовив мисливець, ввертаючись до невидимої Менгузи. Відійшовши вбік, він вирішив вистрілити у горішню частину дерева. Після пострілу щось там зашаруділо, і на темному перехресті гілок з'явився силует куниці. "Так от ти де сховалася! Зараз я тебе пригощу!" — із цими словами мисливець вистрілив ще. Але куля, влучивши в мерзлу гілку, пішла рикошетом.

Налякана Менгуза швидко видерлася на самісіньку верхівку сорокаметрового кедра й без коливань, широко розчепіривши лапи і настовбурчивши довгий хвіст, плигнула униз. Навіть бувалий Усов не чекав від неї такої прудкості. Побачивши, як куниця надає на землю, Більчик завмер, наперед відчуваючи мить, коли його зуби увіп'ються в шию звіра. Спритно планеруючи, куниця відлетіла від дерева на добрих два десятки метрів і, м'яко впавши в пухкий сніг, плигнула у вітролом. Прожогом кинувся Більчик до місця, куди приземлилася куниця, але тієї вже й слід прохолов. Повернувшись до мисливця із вивaленим язиком, пес важко дихав і жадібно хапав сніг.

Одного лютневого дня Усову пощастило знайти барліг і забити ведмедя. Нарубавши жердин, він перекотив на них ведмежу тушу, потім вкрив її смерековим гіллям і над усім розвісив стріляні гільзи та червоні ганчірочки, щоб відлякувати диких звірів. Невдовзі на це місце прийшла Менгуза. Не злякавшись незнайомих речей, вона досхочу наїлася

ведмежатини й повернулася до свого гнізда. Її слідами, що пахли м'ясом, до туші прийшли ще дві куниці і також донесхочу поласували. Усов, не здогадуючись про грабіж, не квапився провідати свою здобич, залишену в лісі. А куниці до того знахабніли, що бенкетували вже не тільки вночі, а й удень. Пожвавлення в лісі кинулось у вічі беркуту, що кружляв у небі. Він знизився і в мить, коли Менгуза вилазила з-під гілля, яке вкривало ведмедя, каменем упав на неї.

Звичайно беркут хапає свою жертву однією лапою за голову і, стискаючи її щелепи, не дає себе кусати. Але тут чи то він не розрахував, чи Менгуза встигла вивернутися, але перша хватка припала не по місцю. І хоча беркут, стиснувши спину куниці кігтями, став швидко дзьобати її по голові, Менгуза приловчилася й увіп'ялася своїми гострими зубами у беркутове плече. Зрозумівши, що куницю йому не подужати, птах хотів злетіти в небо. Розкривши свої метрові крила, він махнув ними, але злетіти не міг — праве крило не слухалось. А Менгуза дедалі глибше й глибше вгризалася в незахищений пташиний бік, з якого струменіла кров. Беркут рвав дзьобом шкуру куниці, судомно стискав її лапами, але подужати ворога не міг. Він знекровлювався і задихався. Тим часом Менгуза дісталася до його шиї. Хруснули хребці — й похилилася гордовита беркутова голова. Потім куниця перекусила сухожилля на лапах переможеного ворога і, вислизнувши з його розчепірених пазурів, повільно почвалала до свого гнізда. Молодим куницям, які прийшли вночі на місце битви, м'ясо беркута здалося смачнішим за мерзлу ведмежатину, і до райку від царя птахів залишилася купа розкиданого на снігу пір'я.

Закінчувався зимовий мисливський сезон. Усов утратив будь-яку надію застрелити або впіймати Менгузу. Але одного разу він побачив її на дереві.

Трапилося якось куниці полювати вдень. Не спромігшись схопити на землі білку, Менгуза погналася за нею по деревах. Як птахи, летіли звірі по гілках, перестрибуючи з дерева на дерево. Іноді вони зістрибували на землю і мчали між дерев, кружляли довкола вивертнів. Коли білка бігла

по землі або товстих гілках, Менгуза доганяла її і мало не хапала за спину. Тоді білка плигала на тонкі гілки, які згиналися під вагою куниці, але витримували її легке тільце, і втікала від страшного переслідувача.

У запалі погоні Менгуза кілька разів зривалася з молодих дерев, падала без шкоди для себе на землю і знову наздоганяла свою жертву. Бачачи, що в кедрачі їй від куниці не втекти, білка попрямувала в молодий вільшаник, що ріс на берегах заболоченого струмка. На голому вітті її було добре видно, але гнатися за нею по тонких, вкритих слизькою корою гілочках Менгузі стало важко. Перестрибуючи на віддалену вільху, Менгуза не втрималася на зледенілому стовбурі й ковзнула униз, чіпляючись пазурами за кору. Одна з гілок вільхи, химерно вигнувшись, перетворилася на підступну розсоху. В неї і потрапила шия куниці. Марно силкувалася вона вивільнити голову. Відігнути ж гілку, яка защемила їй шию, їй забракло розуму. Роздерши кору і вкрай знесилівши, Менгуза затихла, витяглася уздовж стовбура і згодом задубіла, неначе кимось повішена за свої злодійські діла.

Довго дивився Усов на куницю, хотів було у неї стрелити, але розгледів шапку снігу на її голові й зрозумів, що тварина мертва. Діставши сокиру, він зрубав гілку вільхи, поклав задубілу Менгузу в торбу і попрямував до своєї лісової хижки. "І звірина часом потрапляє у лихі халепи",— думав мисливець, йдучи сутінковим лісом.